

Atgarsiai

Ignoravimas – geriausia diskusija

Perskaičiau Zitos Astos Alaunienės straipsnį „Valstybinės lietuvių kalbos būklė mokyklose – ką galima taisyti jau dabar?“ (Gimtoji kalba, 2018, nr. 5). Atrodytų, viskas taip aiškiai ir nuosekliai išdėstyta – tik reikia geros valios atidžiai paskaityti ir bendromis jėgomis negeroves taisyti. Šis straipsnis ne vienintelis. Jo autorė tuo klausimu rašo jau seniai – ir rimtai, ir humoristiškai. Deja, atgarsio jokio. Kas tai? Nesupratimas? Nepritarimas? Užsispyrimas? Juk toks negausus būrys žmonių, sprendžiančių mokyklų lituanistikos problemas. Argi negalima paprasčiausiai susėsti ir išsiaiškinti? Juk docentė per visą savo – mokslininkės ir praktikės – profesinį kelią gvildeno būtent rišliosios kalbos, rašinio mokymo problemas. Nejaugi visas jos darbas nėra vertas jokio dėmesio? Girdėjau tarp kai kurių mokslininkų sklendantį pusiau anekdotinį posakį: „Geriausia diskusija – ignoravimas.“ Gal ir ciniška, bet patogu: kieno rankose galia ir įvairių fondų pinigai, tam nebūtina gaišti laiko įsiklausant į kitokią nuomonę. Tókiu atveju nebegalioja nei elementarūs logikos reikalavimai, nei rašinių tipų sampratos, nei daugelio mokytojų mintys, nes „mūsų galia, mūsų tiesa“. Ir toliau metai iš metų tęsiasi nesusipratimai ir dėl programų, ir dėl abiturės egzamino temų, ir dėl rašinių klasifikavimo bei jų vertinimo.

Suprantama: literatūrológams, aukštųjų mokyklų dėstytojams patinka gražiai suformuluotos literatūrinės temos, tik nesusimąstoma, kas jas rašys – doktorantai ar abiturientai. Nusileisti iki vidurinės bendrojo lavinimo mokyklos lygio save gerbiantiems mokslininkams tarsi nedera. Nuo pat mokyklų reformos užuomazgų dar 1988 ar 1989 metais išlieka ta pati nelaimė: jos ideológai bei vykdytojai tolimi vidurinei bendrojo lavinimo mokyklai. Į ją žvelgiama iš aukščiau ir toliau – iš aukštosios mokyklos humanitarinių studijų lygio, iš literatūrológų pozicijų. O tai prasidėjo dar nepriklausomybės pradžioje, kai į aukštas pareigas Švietimo ir kultūros ministerijoje atėjo tikrai verta pagarbos literatūrológė. Abiturientams siūlytos gražios, prasmingos temos, deja, užmirštant, kad jie – ne doktorantai. Tiesa, logikos klaidų klasifikuojant temas tuo laiku dar nebūta, o neliteratūrinės (laisvosios) temos būdavo ir įdomios, ir mokiniams įkandamos.

Laikai keičiasi. Bereformuojant nureformuotas Pedagogikos mokslinio tyrimo institutas. Sukurtos kitokios struktūros. Tačiau kas atsitiko, kad nebėra išmintingų pedagogikos specialistų, gebančių suvokti aukštosios ir vidurinės mokyklos specifiką, prisi-

menančių elementarias loginio skirstymo taisykles. Gal jiems vertėtų susirasti Liudos Ruseckienės knygą „Literatūros pedagogikos studijos“ (2001) ir ramiai pakartoti skyrių apie vidurinių mokyklų rašinius, o tada pagalvoti apie naują mokyklos raidos etapą, reformas siūlyti gerai apmąščius, išsiklausant į kitą nuomonę. Labai abejotinas ir reikalavimas prie visų temų būtinai pritempti literatūros kūrinius. Juk yra įskaita, per kurią galima patikrinti abiturientų apsiskaitymą.

Visa tai – ne vieno kito asmens, o visų Lietuvos mokyklų reikalas, svarbus abiturientų gyvenimo įvykis, neretai netgi lemiantis jų likimą. Daugelis dar prisimena pernai vykusią Vilniaus licėjaus abituriento istoriją, didžiulę jaunam žmogui padarytą skriaudą, už kurią, deja, nė vienas švietimo biurokratas nebuvo nubaustas.

Kasmet aptarinėjame abiturientų egzaminų temas. Gaila mokinių, gaila mokytojų. Teliuka pasidžiaugti: laimei, nebesam abiturientės, nebesam mokytojos. Kartais labai gerai, kad jaunystė nebegrižta.

Regina Kuzmaitė-Norkevičienė